

ISTRAŽIVANJE O DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJU KONTRACEPCIJE NA PODRUČJU RH U 2024.GODINI

Udruga za zaštitu i promicanje ljudskih prava Sofija

Zagreb, srpanj 2024. godine

**ISTRAŽIVANJE O DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJU
KONTRACEPCIJE NA PODRUČJU RH
U 2024. GODINI**

NAKLADNIK: Udruga za zaštitu i promicanje ljudskih prava Sofija

AUTORICE ISTRAŽIVANJA: Sanja Siročić i Ljerka Oppenheim

AUTORICE IZVJEŠTAJA: mag. soc. Antonija Bukvić- Letica i
mag.ing.prosp.arch. Sanja Siročić

ISBN 978-953-46136-2-7

srpanj 2024., Zagreb

Ova publikacija izrađena je u okviru projekta „**ZAŠTITA & CHILL**”,
koji je financiran sredstvima Zaklade Solidarna.

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost udruge Sofija

SADRŽAJ

1.Uvod

1.1.Projekt Zaštita&Chill

2.Metodologija I uzorak

3.Rezultati

3.1.Informiranost I korištenje kontracepcije

3.1.1.Samoprocjena informiranosti o kontracepciji

3.1.2.Poznavanje kontracepcijskih metoda

3.1.3.Iskustvo s korištenjem kontracepcijskih metoda

3.1.4.Najčešće korištena kontracepcijska metoda

3.1.5.Razlozi za odabir najčešće korištene metode

3.1.6.Informiranje o kontracepciji

3.2.Pristup kontracepcijskim sredstvima

3.2.1.Prosječan mjesečni trošak

3.2.2.Prepreke pri korištenju drugih sredstava

3.3.Stavovi I navike

3.3.1.Korištenje kontracepcije pri posljednjem odnosu

3.3.2.Razlozi ne/korištenja kontracepcije pri posljednjem odnosu

3.3.3.Odluka I podjela odgovornosti pri korištenju kontracepcije

3.3.4.Najčešće mjesto kupovine kontracepcijskih sredstava

3.3.5.Uloga države u financiranju kontracepcije

3.4.Stavovi o edukaciji

3.5.Neželjene posljedice pri primjeni kontracepcije

4.Zaključak

5.Preporuke

1. UVOD

U Hrvatskoj pitanje kontracepcije nije samo medicinska tema, već predstavlja pravi labirint pod utjecajem širokog spektra čimbenika, uključujući kulturološke norme, vjerska uvjerenja, dostupnost zdravstvenih usluga te zakonske aspekte. Iako je kontracepcija općenito prihvaćena i naširoko korištena, još uvijek postoje prepreke i izazovi u pristupu i korištenju kontracepcijskih metoda.

Kontracepcija se odnosi na raznovrsne metode i sredstva koja omogućavaju kontrolu svog tijela, sprječavanje trudnoće i planiranje obitelji. Od klasičnih kondoma i hormonskih pilula do modernih intrauterinih uložaka (IUD), implantata i injekcija, svatko može pronaći opciju koja mu najbolje odgovara. Uz trajna rješenja poput sterilizacije, postoje i prirodne metode za one koji više vole drugačiji pristup. Kontracepcija nije samo alat za sprečavanje neželjene trudnoće; ona omogućava ljudima da oblikuju svoj život prema vlastitim željama i potrebama, pozitivno utječući na njihovo zdravlje, blagostanje i društveni status.

1.1. Projekt "Zaštita&Chill"

Projekt se bavi istraživanjem dostupnosti kontracepcije jer prema nedavnoj studiji Kontracepcijskog atlasa za 2024. godinu, izdanom od strane Europskog parlamentarnog foruma za seksualna i reproduktivna prava, Hrvatska se suočava s velikim izazovima u pogledu dostupnosti kontracepcije. Nalazimo se na 37. mjestu od 47 obuhvaćenih zemalja, s padom od 12 bodova u usporedbi s 2022. godinom. Atlas kontracepcije je alat razvijen od strane Europskog parlamentarnog foruma za seksualna i reproduktivna prava (EPF) koji procjenjuje i uspoređuje informiranost, dostupnost i cjenovnu pristupačnost kontracepcijskih metoda u europskim zemljama, uključujući Hrvatsku. Ovaj atlas pruža podatke o različitim aspektima, kao što su dostupnost raznovrsnih kontracepcijskih metoda, osiguranje i zakonski propisi, omogućuje kreatorima politika, zdravstvenim djelatnicima i zagovaračkim skupinama da prepoznaju područja za poboljšanje i argumentirano planiraju bolji pristup kontracepciji.

Istraživanje koje je provedeno u sklopu projekta poziva se na rezoluciju Europskog parlamenta iz lipnja 2021., koja potiče države članice da osiguraju univerzalan pristup visokokvalitetnim i dostupnim kontracepcijskim metodama, savjetovanje o planiranju obitelji i informacije o kontracepciji.

Hrvatska je kritizirana zbog nedostatka pokrivanja troškova kontracepcije za mlade i ranjive skupine. Ginekološke pilule su nedostupne bez recepta, a Hrvatska se ističe kao iznimka jer su bez recepta dostupne samo u 11 od 46 zemalja obuhvaćenih studijom.

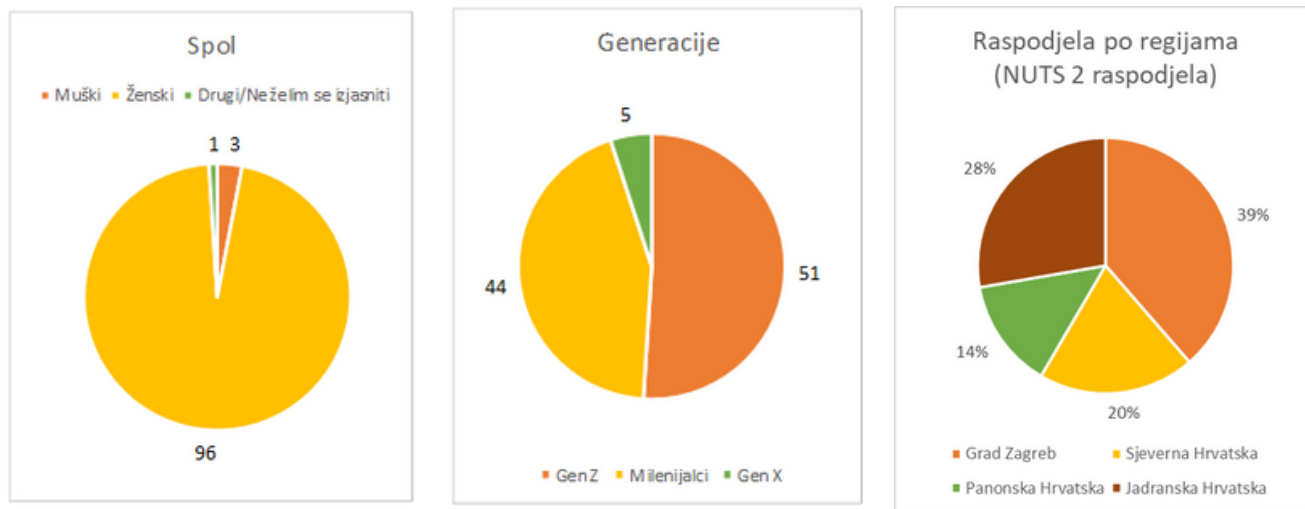
Cilj projekta bio je provesti istraživanje o korištenju kontracepcije kako bi prikupili dokaze koji su potrebni za zagovaranje univerzalnog pristupa kontracepcijskim sredstvima i metodama, te smanjenje troškova za kontracepciju, s naglaskom na ranjive skupine.

1. METODOLOGIJA I UZORAK

Uzorak ispitanika definiran je na sljedeći način: u istraživanje se željelo uključiti seksualno aktivne osobe između 18 i 40 godina iz četiri NUTS2 regije Hrvatske (statističke regije 2 razine): Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska. Željeli smo otkriti različite socioekonomske faktore koji potencijalno utječu na pristup kontracepcijskim sredstvima, te identificirati prosječnu mjesečnu potrošnju u različitim populacijama (regionalno i generacijski). Željelo se identificirati potencijalne razlike između uključenih generacija (Gen Z i Milenijalci), te regionalne razlike.

Od 1210 završenih anketa, nakon provjere kvalitete upitnika od strane istraživačice, konačan uzorak za analizu podataka činilo je ukupno 1136 ispitanika (N=1136). Za zadovoljavanje uzorka izbačeni su oni koji su bili maloljetni, nisu nikad bili seksualno aktivni, koji žive izvan Hrvatske i oni koji su se izjasnili nepoznatim seksualnim orijentacijama.

Prikupljanje podataka je započelo 22. veljače 2024., a dovršeno je 3. lipnja 2024. godine. Za prikupljanje podataka se koristila distribucija putem društvenih mreža Udruge Sofija, uključujući i usmjereno oglašavanje. Unatoč tome što je korišteno usmjereno oglašavanje, vidljiva je struktura pratitelja društvenih mreža Udruge Sofija i srodnih organizacija koje se bave sličnom tematikom.

Sveukupno, uzorak se sastoji skoro u potpunosti od žena – čak 96%. Kadagovorimo o dobnoj raspodjeli, imamo nešto više pripadnica Gen Z generacije (51%) nego Milenijalaca (44%) te mali dio uzorka pripada i Gen X (5%). Pri definiranju dobni skupina su se koristili podaci Pew Research Centra¹:

¹: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2021/06/21/on-social-media-gen-z-and-millennial-adults-interact-more-with-climate-change-content-than-older-generations/>

- **Gen Z** - rođeni poslije 1996. godine (1997 nadalje) (18-27 god)
- **Milenijalci** - rođeni između 1981. godine i 1996. godine (28-43 god)
- **Gen X** - rođeni između 1965. i 1980. godine (44-59 god)
- **Baby Boomers** - rođeni između 1946. i 1964. godine (60+ god)

Nadalje, pretežito se radi o visokoobrazovanim ispitanicama (73%), heteroseksualne seksualne orijentacije (80%), zaposlenima (62%), te u nekoj vrsti partnerskog odnosa (82%). Detaljnija struktura uzorka je vidljiva u Tablici 1.

Tablica 1. Uzorak

Uzorak		
N		100%
Kojeg ste spola?	Muški	3%
	Ženski	96%
	Drugi/Ne želim se izjasniti	0%
Generacije	Gen Z	51%
	Milenijalci	44%
	Gen X	5%
	Baby Boomers	0%
Koji odgovor najbolje opisuje Vašu seksualnu orijentaciju?	Aseksualna	1%
	Biseksualna	12%
	Heteroseksualna	80%
	Homoseksualna	2%
	Panseksualna	3%
	Ne identificiram se	2%
	Drugo	0%
Koji je Vaš najviši postignuti stupanj obrazovanja?	Osnovna škola i niže	0%
	Srednja škola (strukovna ili gimnazija)	27%
	Fakultet i više	73%
Koji je Vaš trenutni radni status?	Nezaposlen_a	6%
	Zaposlen_a na određeno vrijeme	15%
	Zaposlen_a na neodređeno vrijeme	47%
	Učenik_ica/student_ica	30%
	Umirovljenik_ca	0%
	Kućanica	1%

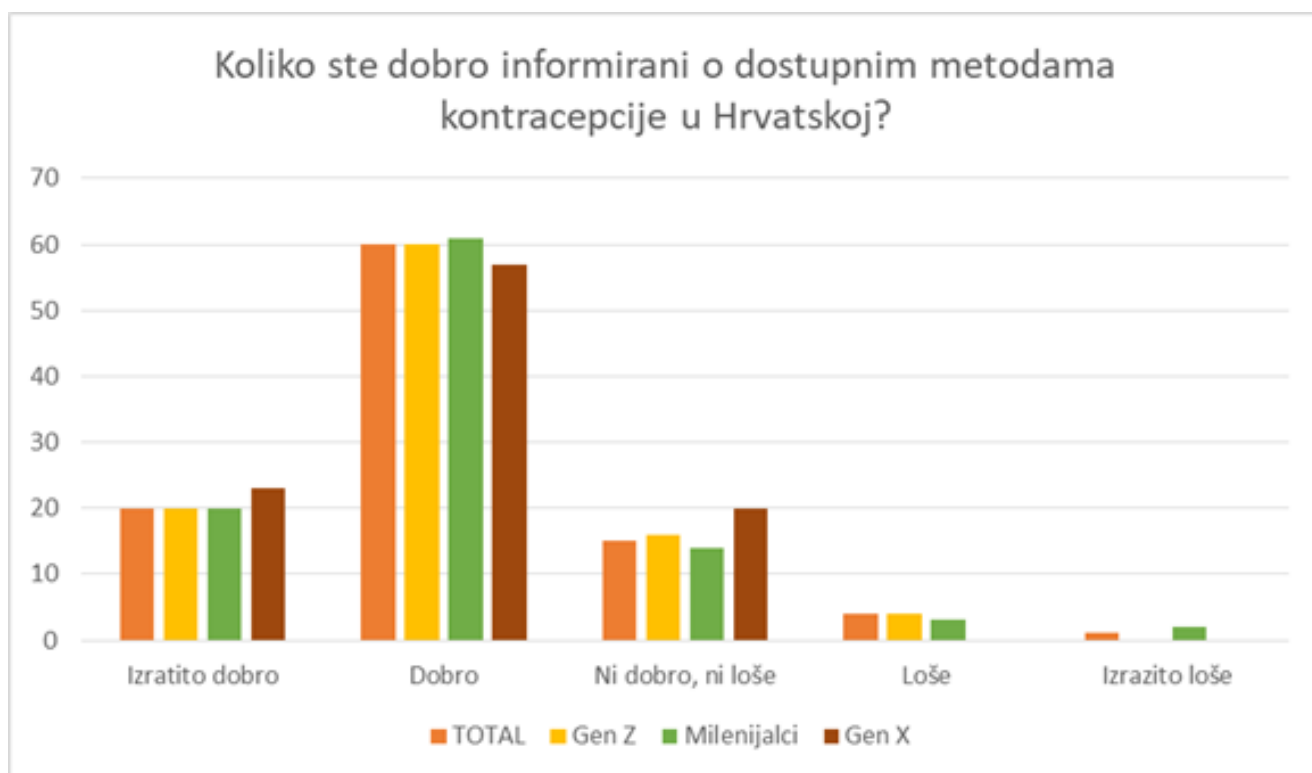
Na koji način ste Vi osobno religiozni?	Religiozan_na sam u skladu s crkvenim učenjem	4%
	Religiozan_na sam na svoj način	29%
	Nisam siguran_na jesam li religiozan_na ili ne	11%
	Nisam religiozan_na	45%
	Protivnik_ca sam vjere	11%
Molimo da označite svoj bračni status:	U braku sam/izvanbračnoj zajednici	31%
	Nemam partnera_icu	17%
	Rastavljen_a sam	2%
	Udovac_ica	0%
	U partnerskom sam odnosu/u vezi	51%
Prihodi per capita	Do 500€	17%
	501-750€	24%
	751 do 1000€	18%
	1001€ i više	30%
	Bez odgovora	11%
Jeste li trenutno seksualno aktivni?	Da	86%
	Ne	13%
	Ne želim odgovoriti	1%

3. REZULTATI

3.1. Informiranost i korištenje kontracepcije

3.1.1. Samoprocjena informiranosti o kontracepciji

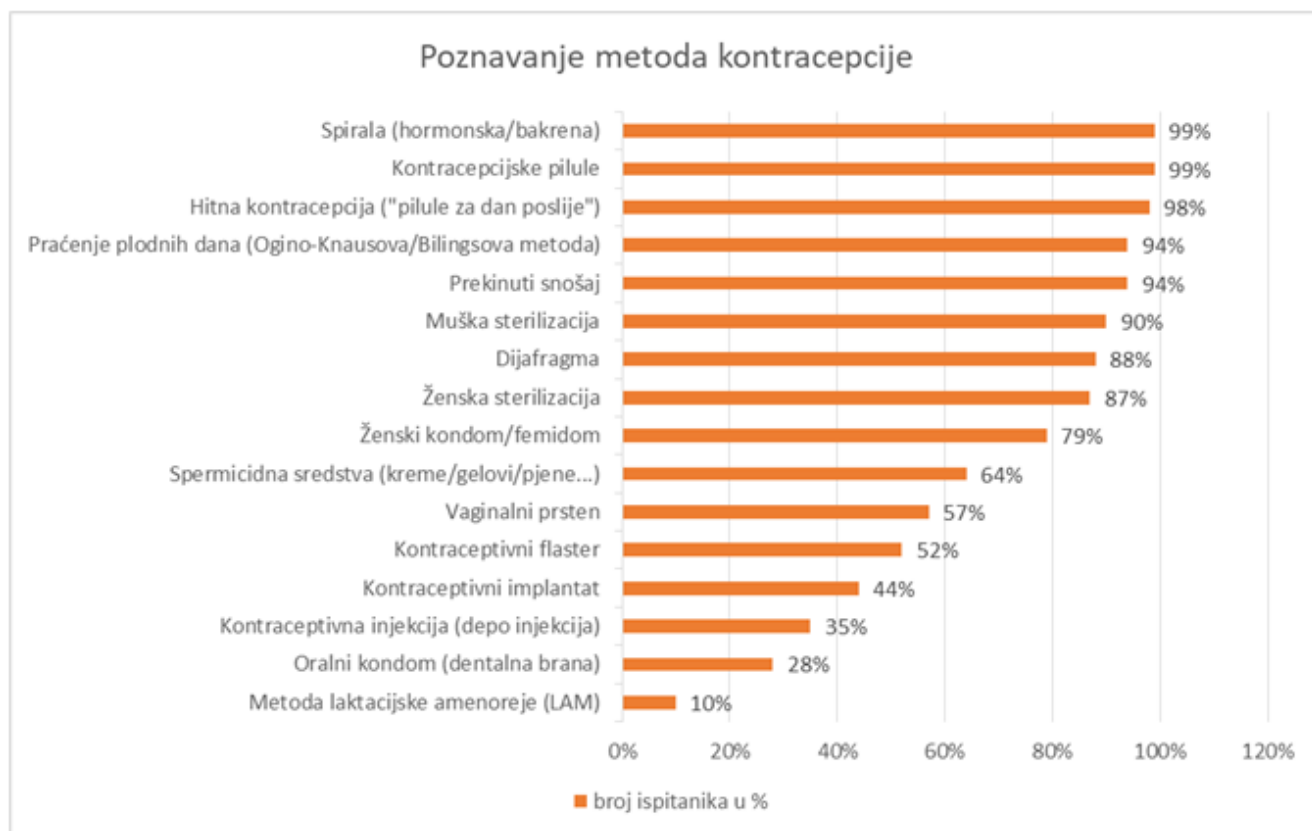
Prvo pitanje se ticalo samoprocjene informiranosti metoda kontracepcije. Petina smatra da je izrazito dobro informirana, dok oko 60% smatra da je dobro informirano o metodama kontracepcije. Neznatan dio smatra da je loše ili vrlo loše informiran/a o metodama kontracepcije. Odgovori su podjednako distribuirani bez obzira na pripadanje generacijama.

3.1.2. Poznavanje kontracepcijskih metoda

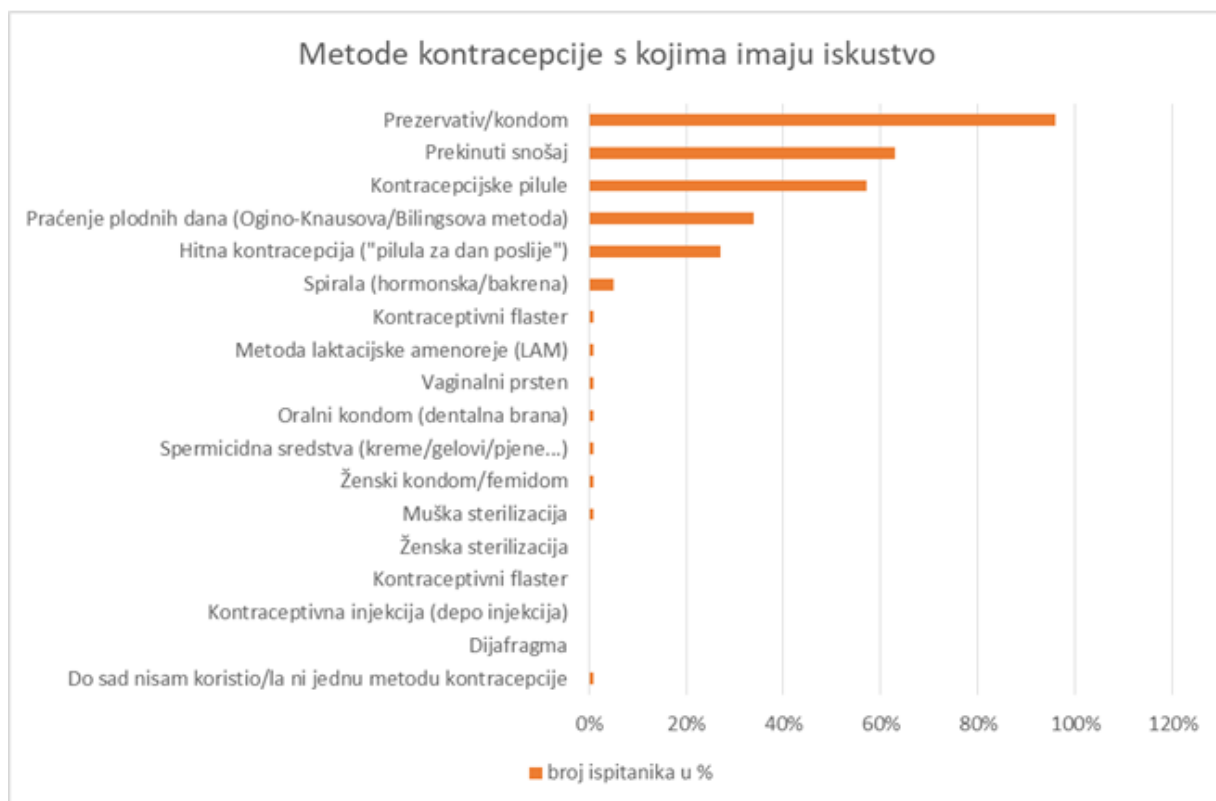
Nadalje, jedno od prvih postavljenih pitanja se bavilo samim poznavanjem kontracepcijskih metoda, što je omogućilo da usporedimo koliko se samoprocjena ispitanika podudara sa stvarnom situacijom što se tiče njihova znanja.

Najpoznatija metoda kontracepcije je prezervativ/kondom, koju poznaju svi, a slijede ju spirala (hormonska/bakrena), kontracepcijske pilule, te hitna kontracepcija s vrlo visokim poznavanjem. Najmanje poznate metode su kontraceptivna injekcija (depo injekcija) (35%), koju poznaje oko trećina ispitanica, oralni kondom (dentalna brana), koju prepoznaje nešto više od četvrtine te metoda laktacijske amenoreje (LAM) koju poznaje najmanji broj ispitanica (10%).

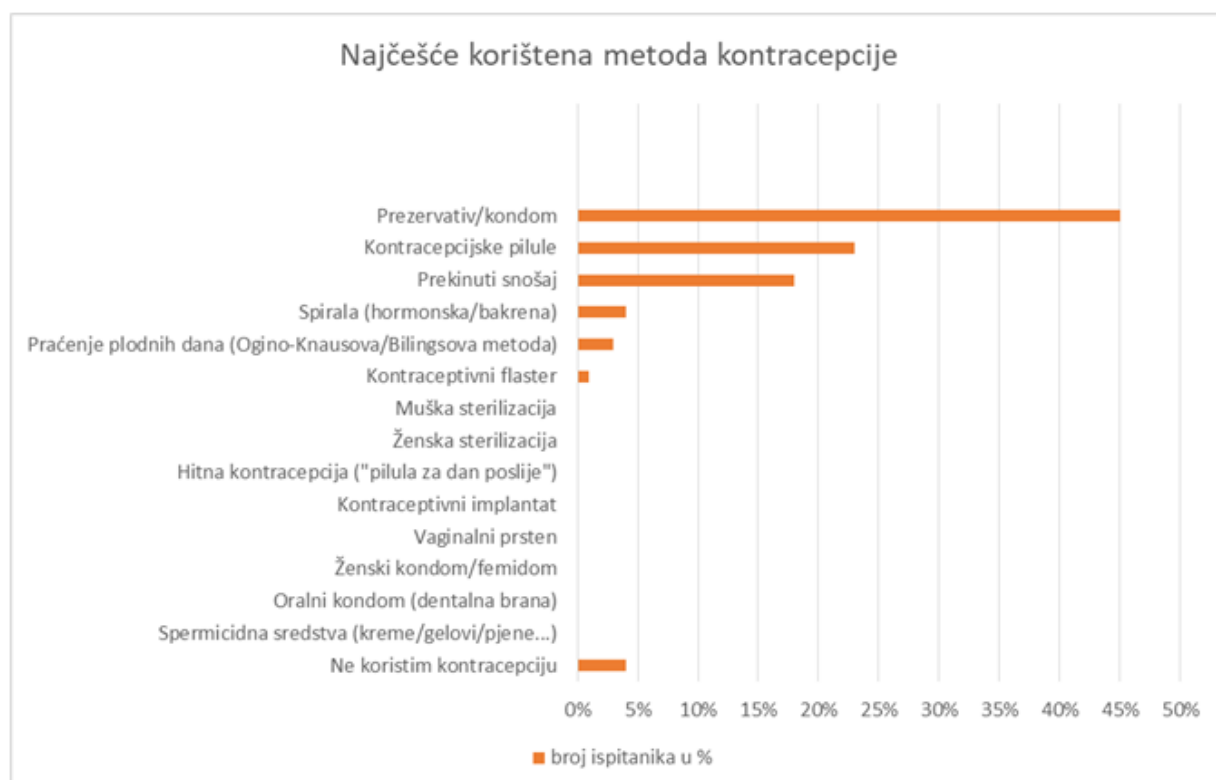
3.1.3. Iskustvo s korištenjem kontracepcijskih metoda

Kada sagledamo korištenje kontracepcijskih metoda, ističe se oko 5 metoda s kojima ispitanice imaju iskustvo. Prezervativ/kondom je daleko najpopularnija metoda s kojom skoro svi imaju iskustva (96%). S metodom koja slijedi prezervativ ima iskustvo trećina ispitanica manje – 63% je koristilo metodu prekinutog snošaja. Nakon toga su kontracepcijske pilule, koje je koristilo nešto više od pola ispitanica (57%), praćenje plodnih dana (34%) i hitna kontracepcija („pilula za dan poslije“) (27%), što zaključuje top 5 prema korištenju, odnosno iskustvu. Sve ostale kontracepcijske metode su vrlo slabo korištene, dijelom zasigurno jer nisu uopće dostupne ili su teško dostupne u Republici Hrvatskoj (poput spermicidnih sredstava, dijafragme), financijski nepristupačne (kontraceptivni implantat, kontraceptivna injekcija) ili su zakonski regulirane, odnosno ograničene (poput muške i ženske sterilizacije).

3.1.4. Najčešće korištena metoda

Sveukupno, ispitanice su odabrale prezervative/kondome kao najčešće korištenu metodu kontracepcije: nešto manje od pola (45%) najčešće koristi upravo njih. Oko četvrtine (23%) najčešće koristi kontracepcijske pilule, a petina (18%) koristi prekinuti snošaj kao najčešću metodu kontracepcije. Spirala je četvrta po redu sa 4% najčešćih korisnica, a praćenje plodnih dana na petom mjestu sa 3%. Manji dio ispitanica (4%) uopće ne koristi kontracepciju.

3.1.5. Razlozi za odabir najčešće korištene metode

Pitanje o najčešće korištenoj metodi kontracepcije je popratilo pitanje o razlogu korištenja upravo te metode kao najčešće.

Prezervativ/kondom je najčešća metoda kontracepcije, a slijede ju kontracepcijske pilule i prekinuti snošaj. Razlozi za korištenje prezervativa/kondoma su mnogostruki, a najpopularniji su dostupnost (82%), jednostavnost (80%) te učinkovitost (66%). Kontracepcijske pilule su preferirana metoda zbog toga što ih ispitanice smatraju učinkovitim (77%), jednostavnim (61%) te sigurnim (51%). Metoda prekinutog snošaja je preferirana zbog svoje jednostavnosti (62%), ali se svakako ne smatra toliko učinkovitim (26%) niti sigurnom (9%) metodom kontracepcije.

Tablica 2. Razlozi za odabir najčešće korištene metode

Razlozi zbog kojih koriste odabranu metodu kontracepcije						
		Koju metodu kontracepcije Vi osobno najčešće koristite?				
	Total	Prezervativ/ kondom	Kontracepcijske pilule	Prekinuti snošaj	<u>Spirala</u>	<u>Praćenje plodnih dana</u>
N	1136	513	264	209	48	38
Jednostavna je	69%	80%	61%	62%	77%	63%
Učinkovita je	59%	66%	77%	26%	92%	50%
Lako je dostupna	54%	82%	31%	38%	10%	34%
Sigurna je	45%	58%	51%	9%	83%	24%
<u>Nije štetna za zdravlje</u>	39%	58%	9%	34%	38%	53%
<u>Ugodna je za primjenu</u>	32%	27%	40%	35%	35%	42%
<u>Cjenovno mi najviše odgovara</u>	23%	29%	18%	21%	23%	18%
<u>Ne koristim kontracepciju</u>	6%	2%	1%	11%		5%
<u>Zbog zdravstvenih problema</u>	4%	1%	12%	1%	4%	0%
Drugo	5%	3%	1%	13%	6%	8%

*Prikazane metode kontracepcije s N>30

Što se tiče zadovoljstva određenim aspektima najčešće korištene kontraceptivne metode, prezervativi/kondom imaju najveće zadovoljstvo u svim aspektima. Kontracepcijske pilule bilježe najniže zadovoljstvo razinom zaštitom od spolno prenosivih infekcija (kao i metoda prekinutog snošaja), utjecajem koji ima na tijelo/zdravlje te cijenom.

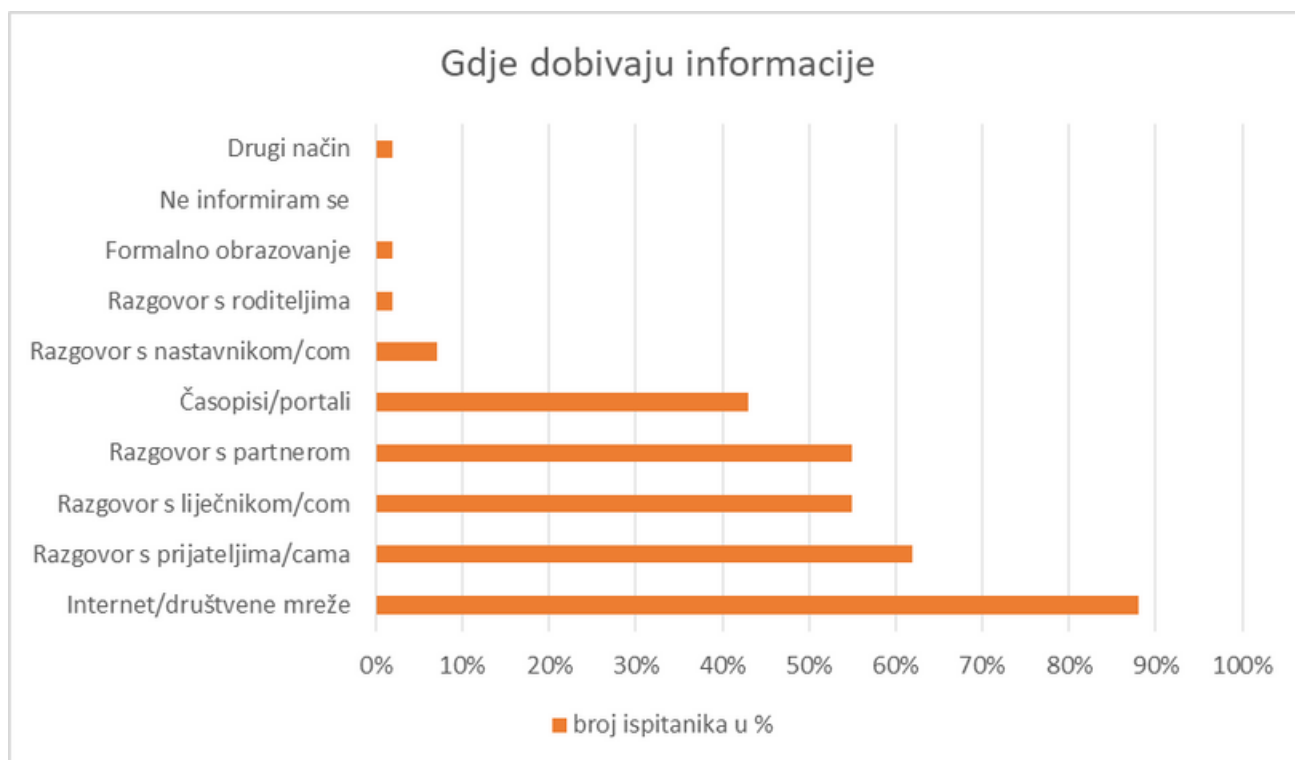
Tablica 3. Zadovoljstvo odabranom metodom

Izraženo zadovoljstvo (ocjene 4+5) aspektima najčešće korištene metode								
	Total	Jednostavnost korištenja	Dostupnost	Razinu zaštite od neželjene trudnoće koju Vam pruža	Zadržanu ugodu tijekom seksualnog odnosa	Utjecaj koji ima na Vaše tijelo /zdravlje	Cijenu	Razinu zaštite od spolno prenosivih infekcija koju Vam pruža
Total	100%	73%	71%	65%	63%	61%	49%	42%
Prezervativ/kondom	45%	35%	37%	34%	26%	35%	23%	34%
Kontracepcijske pilule	23%	18%	16%	19%	17%	8%	9%	3%
Prekinuti snošaj	18%	13%	13%	6%	12%	11%	12%	3%
Spirala	4%	3%	2%	3%	3%	3%	2%	0%
Praćenje plodnih dana	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	1%
Kontraceptivni flaster	1%	0%	0%	1%	1%	0%	0%	0%

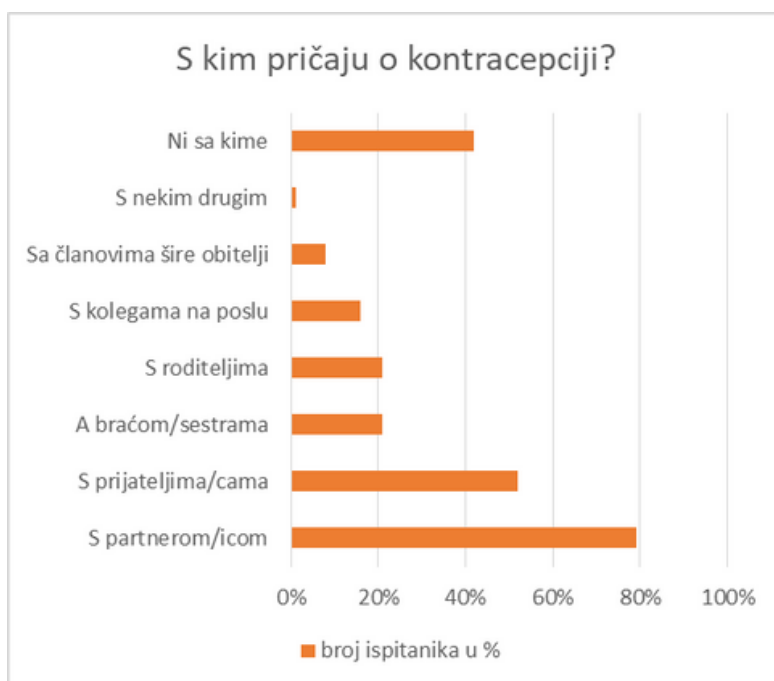
* Prikazane samo metode koje imaju postotak>1%

3.1.6. Informiranje o kontracepciji

S obzirom na visoko poznavanje raznih kontraceptivnih metoda, zanimljivo je promotriti kanale kroz koje se ispitanice informiraju o kontracepciji. Velika većina (88%) je odabrala internet/društvene mreže kao mjesto gdje se informiraju o kontracepciji. Na drugom mjestu je razgovor s prijateljima_cama, ali sa 62%, što je zamjetna razlika u odnosu na Internet. Nakon prijatelja_ca slijedi razgovor podjednako s liječnikom_com i partnerom_icom te čitanje časopisa/portala. Razgovor s nastavnicima je prilično nisko na listi izvora informiranja, a razgovor s roditeljima još i niže.

Kada govorimo o međusobnom razgovoru ispitanica, više od polovine (57%) ih razgovara sa svojim bližnjima o korištenju kontracepcije. Ovdje se radi pretežito o razgovoru s partnerom/icom te prijateljima_cama. Petina ih razgovara i s članovima uže obitelji (braće/sestre i roditelji).

3.2. Pristup kontracepcijskim sredstvima

3.2.1. Prosječan mjesečni trošak

Pri računanju prosječnog mjesečnog troška smo iz analize izuzeli 3 ispitanika. Njihovi troškovi su iznosili između 100€ i 200€, što smatramo izvanrednim troškom te bi te vrijednosti utjecale na ostale na način da ih povise. Dodatno, izuzeli smo i 365 ispitanica koje su navele da ne troše ništa, odnosno koje su navele iznos 0€.

Sveukupno, ispitanice troše oko 12€ mjesečno na kontracepcijska sredstva. Ako se promotri regionalna raspodjela, taj iznos je najniži u Panonskoj Hrvatskoj (11,2€), a najviši u Sjevernoj Hrvatskoj (12,8€). Jadranska Hrvatska je druga po redu najskuplja (12,1€), a Grad Zagreb je drugi po redu najjeftiniji (11,6€). Jedan od tumačenja ovih razlika se može naći u razvijenosti pojedinih regija, kao i u dostupnosti različitih mjesta za kupovinu kontracepcijskih sredstava – moguće je da je u Gradu Zagrebu iznos nešto niži zbog velikog broja različitih prodajnih mjesta i, samim time, većeg izbora različitih vrsta kontracepcijskih sredstava.

Tablica 4. Prosječan mjesečni trošak po regijama

	Prosječni mjesečni trošak za kontracepcijska sredstva (€) (N=768)
Total	11,9
Grad Zagreb	11,6
Sjeverna Hrvatska	12,8
Panonska Hrvatska	11,2
Jadranska Hrvatska	12,1

Tablica 5. Prosječan mjesečni trošak po generacijama

	Prosječni mjesečni trošak za kontracepcijska sredstva (€)
Total	11,9
Gen Z	12,0
Milenijalci	11,9

Kada promotrimo generacije koje su nam u fokusu, Gen Z i Milenijalce, vidljivo je da su troškovi podjednaki (12,0€ za Gen Z naspram 11,9€ za Milenijalce). Također, vidljivo je da je prisutan podjednak broj pripadnika Gen Z i Milenijalaca koje nemaju trošak za kontracepcijska sredstva (ili koriste kontracepcijska sredstva koja nemaju trošak).

Tablica 6. Prosječan mjesečni trošak po generacijama (sve generacije)

Ispitanice koje su na „Koliki je Vaš prosječni mjesečni trošak u eurima za kontracepcijska sredstva?“ odgovorile 0€ - prema generacijama		
	N	%
Gen Z	155	42.1
Milenijalci	176	47.8
Gen X	36	9.8
Baby Boomers	1	.3
Total	368	100.0

3.2.2. Prepreke pri korištenju drugih sredstava

Kada smo upitali ispitanice postoje li kontracepcijska sredstva koja bi voljele koristiti te što su im prepreke za to, odgovori su bili šaroliki.

Neke od metoda koje su se spominjale su bile spirala, kontracepcijske pilule te ženska i muška sterilizacija. Ono što se navodilo kao najčešći problemi su bile zdravstvene kontraindikacije za kontracepcijske pilule, kao i strah od raznih nuspojava. Što se tiče ženske i muške sterilizacije, ovdje je primaran razlog bio način na koji je Zakon uređen, npr. ženska sterilizacija se ne smije obavljati ženama koje nemaju 35 godina. Uz to, učestalo su se javljali i problemi nedostupnosti liječničke skrbi i nedovoljno dostupnih podataka i informacija. Za ilustraciju, nekoliko citata:

„Nedostupnost liječnika i ginekološke zdravstvene skrbi primaran je razlog da ne koristim druga sredstva.“

„Ne koristim. Ali nisam ni informirana o svim mogućim vrstama kontracepcije. Zato ne koristim.“

„Nema dovoljno podataka o svim kontracepcijskim sredstvima koja postoje.“

„Bilo koje ali moja ginekologinja je pro life i ne podupire niti me ikada informira o metodama ili dostupnim sredstvima.“

„Sterilizacija. Strah od osuđivanja i zabrane što se želim zaštititi od trudnoće kada ulazim u godine kada bi mi trudnoća trebala postajati sve poželjnija“

„Neinformiranost. Ni ne znam jednog dana za koju bi se odlučila jer mi država, medicina i školstvo nisu pružili dovoljno informacija o jednoj“

„Ženska sterilizacija. Ne nužno u kontracepcijske svrhe. Doktori odbijaju obaviti tu operaciju pošto očekuju od svake žene da ima djecu i smatraju da će se predomisli ako u tom trenutku ne želi djecu.“

„Za pilule, već mi se desilo jednom da mi privatna ginekologinja nije htjela prepisati pilule zbog moralnih razloga. I kod korištenja pilula, da bi se osjećala sigurno, potrebno mi je da mogu relativno brzo dobit termin za pregled, pitanja i upute. Pod tim mislim pregled kad bi mogla dobiti u terminu unutar dva tjedna. Svoj zadnji termin sam čekala 2 mjeseca, zvala danima jer je bila gužva na telefonu i jedva uspjela dogovoriti. Redovite preglede kod privatnika si ne mogu priuštiti.“

„Dostupnost ginekologa u gradu u kojem živim da se savjetujem oko mogućnosti kontracepcije.“

„Smatram da je cijena kondoma prevelika i da bi trebali biti pristupacniji iz razloga sto jako mlade osobe koje stupaju u odnose imaju problem s tim (mi u proslosti). Koristili smo prije braka, ali smo se zbog cijene kondoma trebali odrec nekih drugih stvari koje bi inace mogli sebi priustiti.“

„Možda spirala, ali nisam se raspitivali kako i koji su uvjeti korištenja. Plus, ginekolozi koji nisu privatnici su najčešće pretrpani poslom, u potpunosti nezainteresirani te se ne bih nikada upuštala u korištenje nekakve riskantnije metode uz takav sustav i podršku.“

„Neinformiranost i nezainteresiranost naših liječnika za preporuku kontracepcije koja nije pilula ili kondom. Moraš na pregled doći spreman kao da ideš na ispit na medicine sa svim informacijama.“

Prepreke pri korištenju drugih sredstava

Kada govorimo o preprekama, većini ispitanica cijena niti otežan pristup nije ograničenje za korištenje ili češće korištenje određenih kontracepcijskih metoda.

Ipak, otprilike petini su cijena i otežan pristup prepreka za korištenje određenih sredstava/metoda. Također, promatrajući generacije, vidljivo je da su sve prepreke izraženije kod najmlađe generacije te da se smanjuju prema starijim generacijama.

Regionalne razlike su vidljive u manjoj mjeri: stanovnice Grada Zagreba izražavaju najmanje prepreka za korištenje određenih metoda kontracepcije. Sveukupno, čini se da stanovnice Sjeverne Hrvatske imaju najviše prepreka za korištenje određenih metoda.

Tablica 7. Postoje li prepreke za korištenje drugih metoda kontracepcije

Sljedeća pitanja se tiču određenih prepreka za korištenje ili nabavku kontracepcije					
		Total	Generacije		
			Gen Z	Milenijalci	Gen X
N		1136	580	499	56
		100%	100%	100%	100%
Je li Vama osobno cijena prepreka za korištenje određenih metoda kontracepcije?	Da	18%	21%	17%	5%
	Ne	80%	77%	82%	93%
	Ne želim odgovoriti/Ne odnosi se na mene	1%	1%	1%	2%
Je li Vama osobno cijena kontracepcijskih sredstava prepreka za češće korištenje kontracepcije?	Da	13%	17%	9%	4%
	Ne	86%	82%	90%	95%
	Ne želim odgovoriti/Ne odnosi se na mene	1%	1%	1%	2%
Je li Vam otežan pristup kontracepciji prepreka za korištenje određenih sredstava/metoda?	Da	18%	21%	16%	7%
	Ne	80%	78%	82%	89%
	Ne želim odgovoriti/Ne odnosi se na mene	2%	1%	2%	4%

Tablica 8. Postoje li prepreke za korištenje drugih metoda kontracepcije

Sljedeća pitanja se tiču određenih prepreka za korištenje ili nabavku kontracepcije						
		Total	Regije - NUTS2 raspodjela			
			ZG	SJHR	PAHR	JAHR
N		1136	439	222	154	321
		100%	100%	100%	100%	100%
Je li Vama osobno cijena prepreka za korištenje određenih metoda kontracepcije?	Da	18%	17%	23%	19%	18%
	Ne	80%	81%	77%	79%	82%
	Ne želim odgovoriti/Ne odnosi se na mene	1%	2%	0%	2%	0%
Je li Vama osobno cijena kontracepcijskih sredstava prepreka za češće korištenje kontracepcije?	Da	13%	10%	14%	15%	15%
	Ne	86%	88%	85%	85%	85%
	Ne želim odgovoriti/Ne odnosi se na mene	1%	1%	1%		1%
Je li Vam otežan pristup kontracepciji prepreka za korištenje određenih sredstava/metoda?	Da	18%	16%	24%	18%	17%
	Ne	80%	82%	74%	80%	82%
	Ne želim odgovoriti/Ne odnosi se na mene	2%	2%	1%	2%	2%

3.3. Stavovi i navike

3.3.1. Korištenje kontracepcije pri posljednjem odnosu

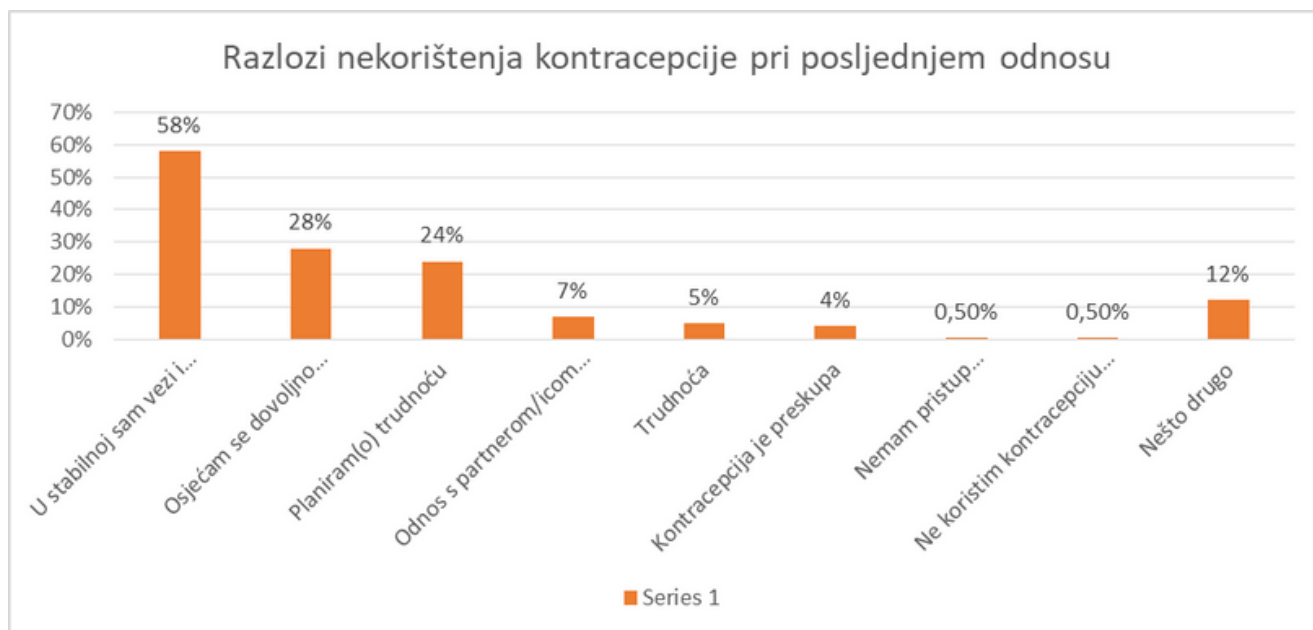
Kako bismo dobili dodatne uvide o korištenju kontracepcije, jedno od pitanja se odnosilo na korištenje kontracepcije pri posljednjem seksualnom odnosu. Većina je koristila kontracepciju (81%), ali oko petine nije (18%).

3.3.2. Razlozi nekorištenja kontracepcije pri posljednjem odnosu

18% ljudi koji nisu koristili kontracepciju pri svojem posljednjem seksualnom odnosu smo dalje pitali koji su razlozi za to, te su mogli odabrati više njih.

Glavni razlog za preko pola njih (58%) je to što su u stabilnoj vezi i nemaju potrebu koristiti kontracepciju. Sljedeći najpopularniji odgovor se tiče osjećaja sigurnosti bez korištenja (28%), te planiranje trudnoće (24%), uz dodatnih 5% trenutne trudnoće. Generalno, razlozi nekorištenja kontracepcije su pozitivni. Samo 4% je reklo da nisu koristili kontracepciju zbog njene cijene, a nitko nije rekao da nema pristup kontracepciji. Ipak, sa zaključcima treba biti oprezan zbog strukture uzorka (žene, visokog obrazovanja).

3.3.3. Odluka i podjela odgovornosti pri korištenju kontracepcije

Više od pola ispitanica je odluku o najčešće korištenoj metodi kontracepcije donijela skupa s partnerom_icom (podjednako Gen Z i Milenijalci, kao i bez regionalnih razlika). Oko petine uzorka je samo odabralo metodu kontracepciju, nešto češće pripadnice Gen X.

Tablica 9. Odluka o metodi kontracepcije

S kime ste donijeli odluku o metodi kontracepcije koju najčešće koristite?								
	Total	Generacije			Regije - NUTS2 raspodjela			
		Gen Z	Milenijalci	Gen X	ZG	SJHR	PAHR	JAHR
N	1136	580	499	56	439	222	154	321
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
S partnerom_icom	54%	55%	55%	45%	54%	53%	53%	56%
Sam_a sam odabrao_la	20%	19%	19%	27%	21%	18%	23%	18%
S liječnikom_icom	12%	12%	12%	13%	11%	15%	14%	11%
S partnerom_icom i liječnikom_com	8%	7%	8%	11%	8%	9%	6%	7%
Ne koristim kontracepciju	5%	5%	4%	5%	5%	4%	3%	5%
Nešto drugo	1%	1%	2%		1%	0%	1%	2%

Pri stupanju u seksualne odnose, oko četvrtine ispitanica (27%) same brinu o primjeni metoda kontracepcije, dok je za većinu (61%) to zajednička briga koju dijele s partnerom_icom. Ovdje vidimo nešto ravnopravniju podjelu kod Gen Z ispitanica u odnosu na ispitanice generacije Milenijalci, a osobito u odnosu na Gen X. Regionalna raspodjela je podjednaka.

Tablica 10. Odgovornost za primjenu metode kontracepcije

Kada stupate u seksualne odnose, tko obično brine o primjeni metoda kontracepcije?								
		Generacije			Regije - NUTS2 raspodjela			
	Total	Gen Z	Milenijalci	Gen X	ZG	SJHR	PAHR	JAHR
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ja (1+2)	27%	23%	30%	36%	28%	26%	25%	26%
Podjednako partner_ica i ja	61%	63%	59%	54%	61%	61%	64%	60%
Partner (4+5)	7%	9%	6%	4%	6%	8%	9%	8%
Ne koristim kontracepciju	5%	4%	5%	7%	5%	5%	1%	6%

Kada promotrimo raspodjelu odgovornosti o primjeni metoda kontracepcije, vidljivo je da su distribucije odgovora prilično jednake. Moguće je da bi rezultati bili drugačiji da je udio muškaraca u uzorku veći.

Tablica 11. Odgovornost za primjenu metode kontracepcije (seksualna orijentacija)

Kada stupate u seksualne odnose, tko obično brine o primjeni metoda kontracepcije? prema seksualnoj orijentaciji				
	Total	Biseksualna	Heteroseksualna	Panseksualna
N	1136	134	912	32
Ja (1+2)	27%	27%	28%	31%
Podjednako partner_ica i ja	61%	57%	62%	59%
Partner (4+5)	7%	8%	8%	3%
Ne koristim kontracepciju	5%	7%	3%	6%

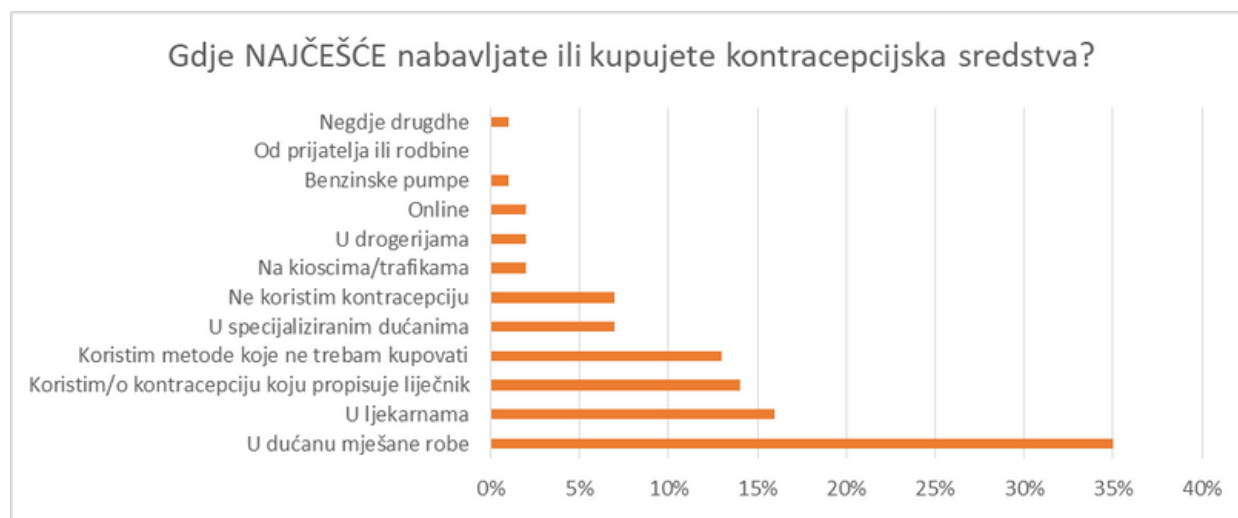
Što se tiče troškova kontracepcije, Milenijalci nešto češće imaju ravnopravne podjele u odnosu na Gen Z, te su po tome sličniji Gen X-u. Gen Z se ističe po tome što njihovi_e partneri_ce u većoj mjeri pokrivaju troškove kontracepcije u odnosu na starije generacije.

Tablica 12. Podjela troškova za kontracepcijska sredstva

Ako imate stalnog_u seksualnog_u partnera_icu, na koji način dijelite troškove za kontracepcijska sredstva?								
	Total	Generacije			Regije - NUTS2 raspodjela			
		Gen Z	Milenijalci	Gen X	ZG	SJHR	PAHR	JAHR
N	1136	580	499	56	439	222	154	321
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ja (1+2)	21%	22%	21%	20%	22%	22%	21%	19%
Podjednako partner_ica i ja	38%	33%	43%	45%	39%	37%	40%	37%
Partner (4+5)	16%	23%	10%	7%	15%	17%	18%	17%
Nemam stalnog_u partnera_icu/Nemam troškove	24%	22%	26%	29%	23%	24%	21%	27%

3.3.4. Najčešće mjesto kupovine kontracepcijskih sredstava

Najčešće mjesto kupovine kontracepcijskih sredstava su dućani miješane robe. Slijede ih ljekarne i specijalizirani dućani. 14% koristi metode koje propisuje liječnik_ca, a dodatnih 13% koristi metode koje ne treba nabavljati/kupovati.

Mlađe generacije nabavljaju kontracepcijska sredstva u dućanima miješane robe, a kako se ide prema starijim generacijama, one koriste metode koje ne trebaju nabavljati/kupovati ili koje propisuju liječnici.

Tablica 13. Mjesto nabave kontracepcijskih sredstava

Gdje NAJČEŠĆE nabavljate ili kupujete kontracepcijska sredstva?							
	Generacije			Regije - NUTS2 raspodjela			
	Gen Z	Milenijalci	Gen X	ZG	SJHR	PAHR	JAHR
N	580	499	56	439	222	154	321
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
U dućanima miješane robe	39%	31%	23%	36%	32%	29%	37%
U ljekarnama	16%	17%	14%	13%	19%	18%	17%
Koristim kontracepcijska sredstva koja meni/partneru_ici propisuje liječnik_ca	13%	13%	21%	14%	15%	20%	9%
Koristim metode koje ne trebam nabavljati/kupovati	8%	17%	23%	13%	11%	10%	16%
U specijaliziranim dućanima	6%	8%	4%	8%	8%	7%	5%
Ne koristim kontracepciju	7%	7%	11%	7%	6%	6%	8%
Na kioscima/trafikama	3%	2%		2%	2%	3%	3%
U drogerijama	2%	1%	2%	3%	2%	3%	
Online	2%	2%		1%	2%	2%	2%
Benzinske postaje	2%	0%	2%	1%	0%	2%	2%
Od prijatelja/ rodbine	0%			0%			
Negdje drugdje	1%	1%		1%	2%		1%

3.3.5. Uloga države u financiranju kontracepcije

Osim same informiranosti, iskustva i međusobnih razgovora, cilj ovog istraživanja je bio i doznati nešto više o nekoj vrsti uloge države u okviru financiranja, tj. Troškova metoda kontracepcije. Vođeni time, pred ispitanice smo postavili pet tvrdnji, kojima smo pridružili skalu slaganja od pet stupnjeva (1 – Uopće se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem, niti se ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – u potpunosti se slažem). Zbog jednostavnosti prikaza, odgovori 1 i 2 su spojeni u "Ne slažem se", a 4 i 5 u "Slažem se".

Tablica 14. Slaganje s izjavama (generacijska podjela)

Razina slaganja sa slijedećim tvrdnjama					
		Total	Generacije		
			Gen Z	Milenijalci	Gen X
N		1136	580	499	56
		100%	100%	100%	100%
Bilo bi dobro kada bi se kondomi/ prezervativi besplatno dijelili u srednjim školama	Ne slažem se (1+2)	4%	3%	4%	5%
	Neutralni	12%	12%	13%	16%
	Slažem se (4+5)	84%	86%	83%	79%
Dobro je što oralne kontracepcijske pilule nisu dostupne bez recepta	Ne slažem se (1+2)	24%	25%	24%	20%
	Neutralni	23%	24%	22%	29%
	Slažem se (4+5)	53%	52%	54%	52%
Kontracepcijska sredstva bi trebala biti besplatna za mlade do 30 godina	Ne slažem se (1+2)	10%	9%	11%	7%
	Neutralni	19%	18%	20%	20%
	Slažem se (4+5)	71%	73%	69%	73%
Država bi trebala snositi cijeli trošak hormonalne kontracepcije	Ne slažem se (1+2)	16%	14%	18%	18%
	Neutralni	25%	27%	24%	20%
	Slažem se (4+5)	59%	60%	58%	63%
Država bi trebala subvencionirati barem 50% troška sve hormonalne kontracepcije	Ne slažem se (1+2)	7%	6%	9%	9%
	Neutralni	15%	13%	16%	23%
	Slažem se (4+5)	78%	81%	75%	68%

Najveće slaganje je izraženo kod tvrdnje "Bilo bi dobro kada bi se kondomi/prezervativi besplatno dijelili u srednjim školama" – oko 80% ili više ispitanica se slaže s navedenim. Drugim riječima, ne samo da ispitanice podržavaju pristup kontracepcijskim sredstvima u obrazovnoj ustanovi, nego se slažu da bi to trebalo biti besplatno, s time da su mlađe generacije izrazile nešto više slaganje nego starije. Također, visoko slaganje je i kod tvrdnje "Država bi trebala subvencionirati barem 50% troška sve hormonalne kontracepcije", s time da su ovdje izraženije razlike između generacija – najveće slaganje je kod pripadnica Gen Z (81%), dok je najmanje kod pripadnika Gen X (68%).

Nema velikih generacijskih odstupanja kod tvrdnji koje se tiču besplatne kontracepcije – bilo da se radi o pokrivanju troškova za mlađe od 30 godina ili državnog subvencioniranja cijelog troška hormonalne kontracepcije. Najveća neodlučnost je vidljiva kod tvrdnje koja se tiče propisivanja recepta za kontracepcijske pilule: oko polovice ispitanica, bez obzira na generaciju, smatra da je dobro što nisu dostupne bez recepta, S druge strane, oko četvrtina uzorka se ne slaže da je to dobra praksa.

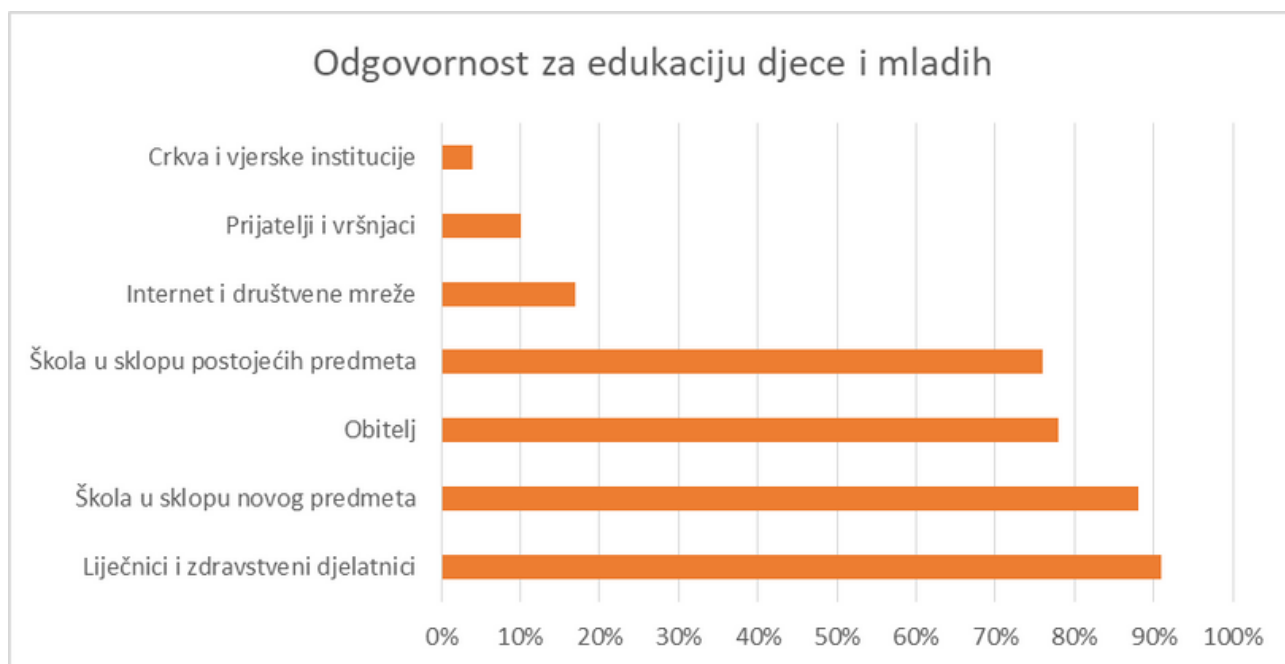
Tablica 15. Slaganje s izjavama (regionalna podjela)

Razina slaganja sa slijedećim tvrdnjama					
		Regije - NUTS2 raspodjela			
		ZG	SJHR	PAHR	JAHR
N		439	222	154	321
		100%	100%	100%	100%
Bilo bi dobro kada bi se kondomi/ prezervativi besplatno dijelili u srednjim školama	Ne slažem se (1+2)	4%	5%	1%	3%
	Neutralni	11%	13%	14%	13%
	Slažem se (4+5)	86%	82%	85%	83%
Dobro je što oralne kontracepcijske pilule nisu dostupne bez recepta	Ne slažem se (1+2)	26%	19%	21%	26%
	Neutralni	23%	25%	23%	23%
	Slažem se (4+5)	51%	56%	56%	51%
Kontracepcijska sredstva bi trebala biti besplatna za mlade do 30 godina	Ne slažem se (1+2)	10%	10%	7%	11%
	Neutralni	19%	16%	18%	21%
	Slažem se (4+5)	71%	74%	75%	68%
Država bi trebala snositi cijeli trošak hormonalne kontracepcije	Ne slažem se (1+2)	17%	16%	11%	16%
	Neutralni	24%	25%	25%	26%
	Slažem se (4+5)	59%	59%	64%	58%
Država bi trebala subvencionirati barem 50% troška sve hormonalne kontracepcije	Ne slažem se (1+2)	8%	9%	3%	7%
	Neutralni	14%	11%	14%	19%
	Slažem se (4+5)	78%	80%	82%	74%

3.4. Stavovi o edukaciji

Velika većina smatra da liječnici i zdravstveni djelatnici (91%) te škola u sklopu novog predmeta (88%) trebaju biti odgovorni za edukaciju djece i mladih o kontracepciji. Oko 2/3 smatra da odgovorni trebaju biti obitelj (78%) i škola u sklopu postojećih predmeta (76%). Manje od petine smatra da bi tu odgovornost trebali imati internet i društvene mreže (17%), a samo 10% da to trebaju preuzeti prijatelji i vršnjaci. Crkva i vjerske institucije imaju najmanju podršku pri edukaciji o kontracepciji (4%).

U obliku drugog pitanja je ostavljeno polje da ispitanice mogu spomenuti neke druge aktere koji bi trebali biti odgovorni za edukaciju djece i mladih o kontracepciji, a da to nije predviđeno navedenim odgovorima. Dio prijedloga je spominjao samu državu i Ministarstvo obrazovanja: manjak informacija o reproduktivnim sustavima i kontracepciji je obrazovni problem, ali i zakonodavno pitanje. Nadalje, spominjali su se i liječnici na sistematskim pregledima, gdje imaju direktan pristup djeci i mladima, kao i održavanje radionica s drugim stručnjacima (psiholozi, pedagozi), često posredovanjem škole. Uz to, odgovori su se grupirali i oko organizacija civilnih društava u raznim oblicima: radionice, savjetovališta i centri za mlade, s ciljem edukacije i razmjene iskustava, kao i stvaranje sigurnih okruženja u kojima se vršnjaci mogu dalje povezati jedni s drugima.

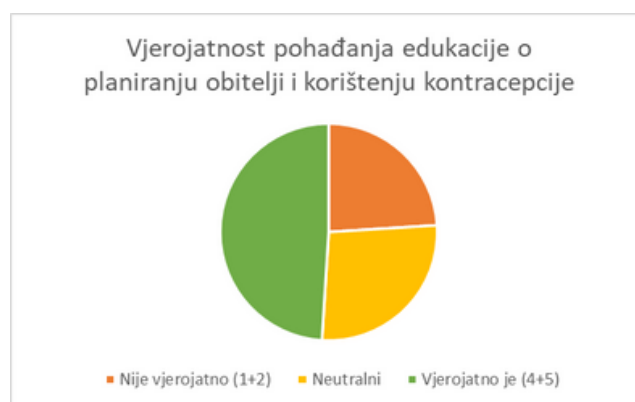
Što se tiče generacijskih razlika, Gen Z i Milenijalci se slažu oko odgovornosti liječnika i zdravstvenih djelatnika te škole (u sklopu novih i postojećih predmeta), te obitelji. Ipak, kod pripadnika Gen Z vidimo nešto veću sklonost edukaciji na internetu i društvenim mrežama nego kod pripadnika Milenijalaca, što je objašnjivo različitim tehnološkim okolinostima tijekom odrastanja i načinima korištenja interneta.

Tablica 16. Tko bi trebao biti odgovoran za edukaciju

Tko bi, prema Vašem mišljenju, trebao biti odgovoran za edukaciju djece i mladih o kontracepciji?								
		Generacije			Regije - NUTS2 raspodjela			
	Total	Gen Z	Milenijalci	Gen X	ZG	SJHR	PAHR	JAHR
N	1136	580	499	56	439	222	154	321
Liječnici i zdravstveni djelatnici	91%	92%	91%	89%	89%	94%	94%	91%
Škola u sklopu novog predmeta	88%	87%	91%	75%	88%	88%	88%	88%
Obitelj	78%	76%	78%	93%	77%	78%	77%	79%
Škola u sklopu postojećih predmeta	76%	77%	74%	77%	77%	70%	79%	75%
Internet i društvene mreže	17%	21%	13%	14%	18%	13%	16%	20%
Prijatelji i vršnjaci	10%	12%	7%	11%	9%	9%	14%	10%
Crkva i vjerske institucije	4%	4%	4%	4%	5%	4%	4%	3%

Ispitanice su podijeljene oko pohađanja edukacije i savjetovanja o planiranju obitelji i korištenja kontracepcije, ali bi oko polovine (49%) ipak pohađalo iste.

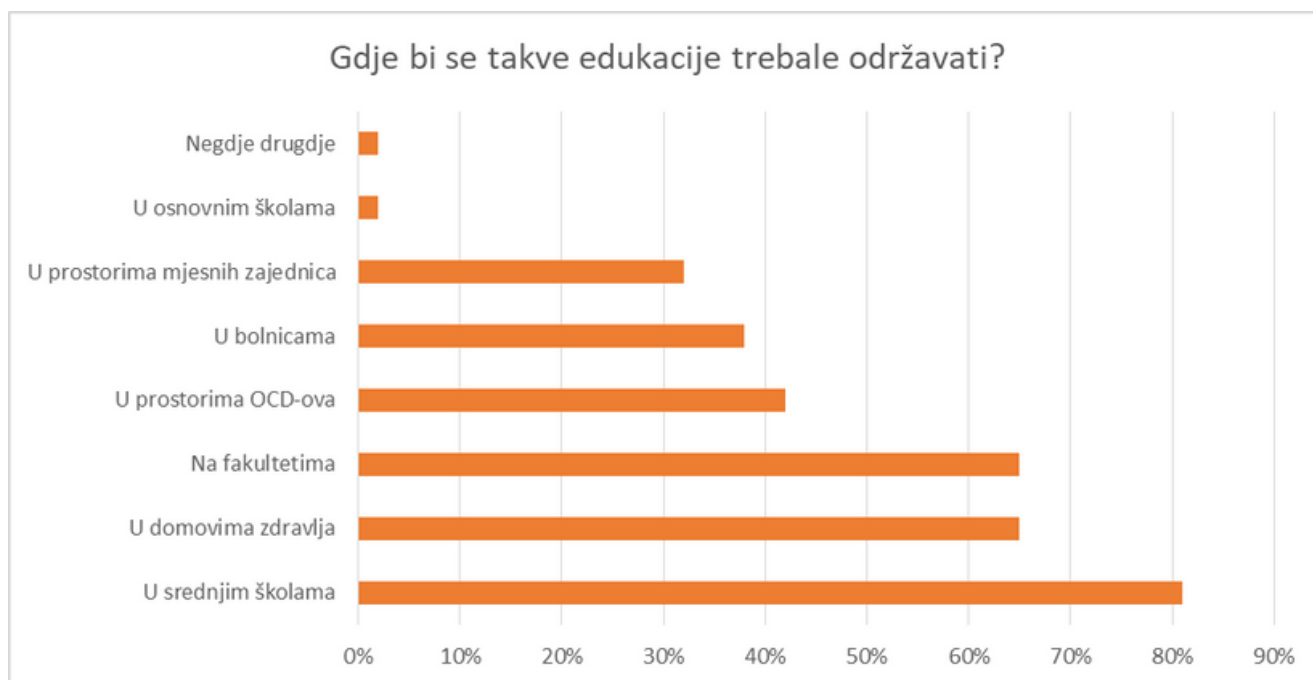
Sve generacije su podjednako zainteresirane za pohađanje edukacija i savjetovanja, a Gen X su najmanje nesigurni oko pohađanja.

Tablica 17. Vjerojatnost da bi pohađali edukaciju

U određenim zemljama EU zdravstvene ustanove pružaju edukacije i savjetovanje o planiranju obitelji i korištenju kontracepcije. Da je tako nešto dostupno u Hrvatskoj, koliko je vjerojatno da biste vi osobno pohađali takve edukacije?							
	Generacije			Regije - NUTS2 raspodjela			
	Gen Z	Milenijalci	Gen X	ZG	SJHR	PAHR	JAHR
N	580	499	56	439	222	154	321
Nije vjerojatno (1+2)	22%	25%	32%	26%	22%	25%	22%
Neutralni/Nesigurni	29%	25%	21%	28%	30%	26%	24%
Vjerojatno je (4+5)	49%	50%	46%	47%	48%	49%	54%

Uz to, smatraju da bi se takve edukacije trebale održavati primarno u srednjim školama, zatim u domovima zdravlja i na fakultetima, a tek onda u prostorima civilnog društva, bolnicama ili prostorima mjesnih zajednica. Ono što je zanimljivo je što odgovor „U osnovnim školama“ nije bio naveden za odabir, ali smo smatrali važnim prikazati ga jer je 2% ukupnog uzorka u sklopu odgovora „Negdje drugdje“ navodilo upravo osnovne škole (uz napomenu primjerenosti jezika uzrastu djece).

3.5. Neželjeni učinci ili problemi s kontracepcijskim metodama

Pitali smo ispitanice i jesu li se susrele s neželjenim učincima ili problemima s kontracepcijskim metodama. Polovina ispitanica je imala neželjene učinke, nuspojave ili probleme s određenom metodom.

Odgovori su se pretežito ticali kontracepcijskih pilula i prezervativa/kondoma. Problemi s prezervativima su se koncentrirali oko pucanja/nepouzdanosti, a neželjeni učinci kontracepcijskih pilula su bili mnogi: od promjena raspoloženja, povećanja tjelesne kilaže, do glavobolja i migrena, tjeskobe i depresije i mnogih drugih.

Nekoliko citata za ilustraciju:

„Koristila sam jedno vrijeme pilule. Djelovale su mi negativno na raspoloženje i libido. Nisam se osjećala kao 'ja' pa sam brzo odustala.“

„Pilula: mučnina, vrtoglavica, depresija, smanjen libido, debljanje ...“

„Ginekologica mi je prepisala pilule bez pregleda krvne slike. Nakon 3 mjeseca osjećam veliku bol ispod rebra kao da me netko probada nožem. Nakon dana i dana tramakavanja po bolnici ustanovi se da imam kamenac na žuči kao rezultat nuspojave od neadekvatnih pilula.“

„Kontracepcijske pilule, dosta loše je bilo kada sam ih prestala koristiti. Osjećala sam se slabije, imala sam problema sa zubima koji su mi odjednom počeli pucati bez razloga, dosta sam manje energije imala, oprištavila sam po licu.“

„Bila nam na kontracepcijskim pilulama i imala sam promijene raspoloženja (depresija, preosjetljivost, agresija) koje su bile jako suptilne i nisam ni shvatila koliko mi se raspoloženje promijenilo dok ih nisam prestala uzimati.“

„Prezervativ (najčešće su partneri ti koji se žale), NuvaRing (neželjen učinak na zdravlje, nije dokazano jer se pomiješalo s upalom pa liječnici nisu bili sigurni, ali su preporučili prestanak korištenja).“

„kod korištenja kondoma: pogresno stavljanje koje je rezultiralo ispadanjem kondoma tijekom odnosa; kod spirale: bolovi u trbuhu mjesec dana nakon postavljanja spirale (na sto me je upozorio liječnik), bol pri postavljanju“

„Nisam primjetila na početku, a sad već tako dugo koristim da ne znam jesu li neki simptomi neželjene reakcije ili je to meni normalno (vaginalna suhoca, smanjen libido)“

„Koristila sam pilule 4 godine. Imala sam promjene raspoloženja, pad libida, probleme s hormonima, pogoršanje simptoma policističnih jajnika i pojavu fibroadenoma koji sam morala kirurški odstraniti.“

„Koristila sam pilule koje sam JEDVA dobila od ginekologa, ali sam morala prestat zbog upala i infekcija koje su se dogodile kao posljedica korištenja. Do ginekologa je bilo gotovo nemoguće doći telefonski ili mailom te nisam imala skoro nikakvu liječničku potporu pa sam prestala koristiti pilule. Posljedica se rješavam i dalje, nakon 8 mjeseci prestanka korištenja“

4. ZAKLJUČAK

Ispitanici/e, iako su čuli/e za većinu kontracepcijskih metoda, imaju iskustva samo sa njih nekoliko. Iz dijela otvorenih odgovora možemo saznati da je to djelomično zbog toga što su neinformirane o tome što sve mogu koristiti, odnosno što im je na raspolaganju, a nekima su prepreka cijena, liječnici ili zakonodavni okvir.

Kada se informiraju, to čine putem interneta, razgovora s prijateljima/cama, partnerima/cama te liječnicima/cama.

Što se tiče informiranja, odnosno edukacije djece i mladih o kontracepciji koje smatraju da bi trebali pohađati, odgovori se grupiraju oko liječnika, škole i obitelji. Poneki odgovori su čak naglašavali važnost uvođenja seksualnog obrazovanja u škole.

Najčešće korištene metode kontracepcije su i najpoznatije: prezervativi/kondomi s 45%, kontracepcijske pilule s 23% i metoda prekinutog snošaja s 18%.

Generalno, smatraju da bi država trebala u nekom obliku sufinancirati kontracepciju.

Čak oko pola ispitanica je imalo neke neželjene učinke ili posljedice kontraceptivnih sredstava, primarno kontracepcijskih pilula, ali i prezervativa/kondoma.

Pristup kontracepciji mora biti zajamčen svim građanima, jer je to jedno od osnovnih ljudskih prava. Svim građanima, a posebno mladima i ranjivim skupinama, trebaju biti dostupne najsuvremenije metode, najnovije informacije i znanstvena dostignuća.

Republika Hrvatska mora raditi na poboljanju svoje politike u vezi s kontracepcijom kako bi osigurala bolji pristup i kvalitetu usluga za sve svoje građane. Poboljšanjem pristupa kontracepciji, stvaramo solidarnije i zdravije društvo u kojem će kontracepcija biti ne samo dostupna, nego i prihvaćena te podržana kao ključni element reproduktivnog zdravlja i prava.

FINANCIJSKA PODRŠKA I OSIGURANJE

Uvesti mjere financijske podrške i zdravstvenog osiguranja za kontracepcijska sredstva, s posebnim naglaskom na mlade do 25 godina i ugrožene skupine, kao što su nezaposleni i osobe s niskim primanjima. Zbog niskih primanja i/ili visokih cijena pojedinih metoda kontracepcije, 18% ispitanika nije u mogućnosti nabaviti metodu koja im odgovara, te koriste onu niže kvalitete ili kontracepciju koriste rjeđe, a sve to negativno utječe na njihovo reproduktivno zdravlje.

BESPLATNA HITNA KONTRACEPCIJA I DOSTUPNOST HORMONSKE KONTRACEPCIJE BEZ RECEPTA

Razmotriti mogućnost uvođenja besplatne hitne kontracepcije te omogućiti dostupnost hormonalne kontracepcije bez recepta što je praksa u zemljama EU s boljim pristupom kontracepciji koja je smanjila broj maloljetničkih trudnoća i prekida trudnoće.

POVEĆANJE DOSTUPNOSTI I KVALITETE SAVJETOVANJA

Povećati dostupnost i kvalitetu savjetovanja o kontracepciji, posebno u ruralnim područjima. Savjetovanje bi trebalo na diskretan i povjerljiv način pružati sve informacije o kontracepciji.

Treba osigurati sve potrebne i provjerene informacije za donošenje informiranih odluka o svojem reproduktivnom zdravlju.

EDUKACIJSKI PROGRAMI ZA MLADE

Neugoda i sram se najčešće javljaju na početku razgovora o primjeni kontracepcije. U svrhu smanjenja najprije srama, a posljedično i neodgovornog seksualnog ponašanja i neželjenih (posebice maloljetničkih) trudnoća, potrebno je razviti edukacijske programe za povećanje svijesti i znanja o kontracepciji među mladima. Programi bi trebali biti prilagođeni potrebama mladih, svojim jezikom i kurikulumom biti prilagođeni njihovoj dobi, te uključivati informacije o različitim metodama kontracepcije, njihovoj učinkovitosti i pravilnoj upotrebi.

PRISTUPAČNA MJESTA ZA SAVJETOVANJE

Osigurati lako dostupna mjesta za savjetovanje o kontracepciji, koja su brzo i jednostavno povezana javnim prijevozom. Ta mjesta bi također trebala nuditi besplatne prezervative i druge oblike kontracepcije, posebno mladima te biti diskretna kako bi se očuvala privatnost korisnika

EDUKACIJA I PRAĆENJE KORISNICA KONTRACEPCIJSKIH PILULA

Cilj je smanjiti negativne posljedice koje prijavljuju korisnice pilula te, poticanjem izgradnje odnosa s liječnikom/com, želi se potaknuti osobe koje koriste kontracepcijske pilule na redovitu posjetu ginekologu/inji odlaskom na kontrolni ginekološki pregled čime se mogu prevenirati ozbiljnija oboljenja i smanjiti troškovi zdravstvenog sustava u budućnosti.

KVALITETNE I DOSTUPNE INFORMACIJE

Poboljšati kvalitetu i dostupnost informacija o kontracepciji na službenim vladinim web stranicama i drugim relevantnim portalima, te po potrebi kreirati nova mrežna mjesta za informiranje (i savjetovanje). Informacije bi trebale biti dostupne na različitim jezicima, uključujući manjinske jezike, kako bi bile pristupačne svim građanima koji koriste kontracepciju.

TRANSPARENTNOST TROŠKOVA I PROCEDURA

Osigurati dostupnost informacija o troškovima kontracepcije, proceduri za odobravanje i/ili kupovinu kontraceptiva te jasno istaknuti informacije o tome gdje se određeni kontraceptivi mogu nabaviti. Ove informacije trebaju biti lako dostupne i razumljive svim građanima u svako doba.

Udruga za zaštitu i promicanje ljudskih prava Sofija
Martićeva 21, 10 000 Zagreb

Zagreb, srpanj 2024. godine